

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 100:3

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr H. Bergema, Karoeni; Dr F. A. den Boer, Rotterdam; Dr E. T. v. d. Born, Heemstede; Mr A. Bouman, Rotterdam; Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Mevr. W. Cremer-de Vries, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogendijk, Dordrecht; Dr D. v. Dijk, Groningen; Drs D. J. Galle, Kampen; Mevr. G. Gilhuis-Smitskamp, Mijdrecht; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr J. van Herksen, Ermelo; Dr B. Holwerda, Amersfoort; A. Janse, Biggekerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr J. L. Koole, Vreeland; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr J. v. d. Linden, Poerwoerd; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Mevr. C. E. Th. Luijcknaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr H. Mulder, Deventer; Dr A. Ringnalda, Ermelo; P. J. Riaseeuw, 's-Gravenhage; C. Rijsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Wanswerd; Dr J. Smelik, 's-Gravenhage; Drs H. Smilde, Groningen; Drs H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Dr N. Streefkerk, Wollega; D. Stroo, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia Pa.; Dr C. Veenhof, Haarlem; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr D. K. Wielenga, Capelle a. d. IJssel; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage; Dr S. U. Zuidema, Solo.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloeddijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58. — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f7.50 en voor Ned.-Indië f6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f0.15.

BERICHT AAN DE LEZERS.

Als medewerker aan ons blad is toegetreden Dr J. L. Koole te Vreeland. Redactie.

INHOUD: Hoofdartikel: Armoede en geestelijk leven, I. — Uit de Schrift: Geestelijk verval (Esther 1:1). — Kerkelijk leven: Bij den nieuwen Jaargang. Verbondswraak. I. „Pro Veritate”. Hulp opleiding predikant voor Argentinië. De quaestie van het nieuwe kerkrecht. I. De Grootte Catechismus van Ursinus, V. — Even parkeer: Dat ik doch vroom mag blijven! — Pop. wetensch. schetsen: Geestelijke volksgezondheid, I. — Geestelijke adviezen: Kleingelooft, II. — Uit de historie: Prof. Dr H. H. Kuyper over het karakter en de bevoegdheid der meerdere vergaderingen, IV. — Vrouwenvragen: Nog eens: „De Gereformeerde Vrouwenbond”. — Perschoouw. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

Armoede en Geestelijk leven¹⁾

I.

Geachte Vergadering,

Uw comité heeft mij gevraagd vanmiddag iets tot u te zeggen over het verband, dat er bestaat tusschen twee werkelijkheden in het menschenleven, of, nauwkeuriger gezegd, in het christenleven. Het zijn de twee werkelijkheden in den titel van dit referaat genoemd, namelijk armoede en geestelijk leven.

Expres zeg ik het zoo: het verband tusschen twee werkelijkheden. Want het is ons vanmiddag zeker niet te doen om wat theoretische beschouwing en nog veel minder om wat zinloos en zielloos gespeculeer!

Neen — we willen het oog richten op realiteiten, die het gansche menschenleven beheerschen.

En als we dan het verband daartusschen gaan naspeuren, dan willen we weer niet nagaan hoe dat verband in werkelijkheid is gegroeid in veler bestaan, neen — we willen vóór alles zien hoe God, de Vader, wil dat het zal worden gelegd in den strijd des geloofs, overeenkomstig zijn wet.

Het lijkt me het beste, eerst iets te zeggen van die werkelijkheid, welke we aanduiden met den naam „geestelijk leven”.

Als we dat willen doen, dan zitten we reeds dadelijk tot over de ooren in de moeilijkheden. Het woord „geestelijk” is immers bijna tot een passe-partout geworden. Wat voor verschillende werkelijkheden... en o n werkelijkheden worden er al niet mee aangeduid!

Hoe verleidelijk het ook is om op die verschillende „inhouden” van dat ééne, zelfde woord in te gaan — ik mag het hier niet doen. Alleen wil ik er iets van zeggen om meer relief te geven aan het „geestelijk leven” zooals de Schrift het teekent en zooals het thans door ons wordt bedoeld.

En dan is b.v. te noemen het „geestelijke leven” dat wel besproken wordt in geschiedenisboeken. Wanneer daarin een of ander tijdvak wordt behandeld, zal men meestal ook één of meer paragrafen gewijd vinden aan wat men noemt het „geestelijke leven”. Onder dat hoofd wordt dan geteekend het godsdienstig, wetenschappelijk en artistieke leven, soms ook de waardeering van het recht en het gehalte der zedelijkheid, zooals die bij het volk, welks geschiedenis beschreven wordt, in dat tijdvak wordt gevonden.

Dat geestelijke leven wordt meestal gesteld als iets eigensoortigs naast het economische en poli-

tieke leven en omvat dan de schoonste en edelste vruchten van het leven des volks.

Zoo genomen heeft het woord wel een zeer wijden, niet scherp omlinnden inhoud.

Van anderen aard is weer de onderscheiding tusschen het „geestelijke” en het „lichamelijke” leven van den eenen, zelfden mensch.

Als men die onderscheiding hanteert, dan heeft men in het ééne menschenleven een tweedeeling gemaakt, waarvan men het „hoogere” deel het „geestelijke” en het „lagere” het „lichamelijke” leven noemt.

In dezen zin genomen komt het geestelijke leven bij alle menschen voor, onverschillig of ze kinderen Gods zijn of niet. Wel kan dat geestelijke leven bij den een schooner, rijker, dieper zijn dan bij den ander, maar dat is alleen een gradueel verschil. Meer niet.

Wanneer wij vanmiddag over „geestelijk leven” gaan spreken, dan moeten wij ons grondig losmaken van het woordgebruik in de zoeven genoemde betekenissen.

We willen namelijk dat woord „geestelijk” gebruiken in den zin, waarin het in de Heilige Schrift voorkomt, en waarin het in de Heilige Schrift alleen voorkomt.

Als wij het woord zoo aanwenden, dan komen we op een totaal ander niveau dan in de bovengenoemde gevallen. We beklimmen dan een uitzichtoren, die ons een radicaal ander gezicht zal geven op het menschenleven.

Het geestelijke leven, zooals dat eerst werd aangeduid, is immers een uiting van den menschelijken geest. Of men dan het oog richt op het geestelijk leven van een volk of natie of op dat van een enkeling doet niets ter zake. We staan in beide gevallen voor acties, werkingen van den geest des menschen. Van dien geest zonder meer. Dat wil dus zeggen: van den zondigen geest. Zeker kan ook en wordt ook door het zoo gebruikte woord het vernieuwde geestesleven aangeduid, maar dat komt dan slechts voor als een variatie van het algemeen menschelijke geestesleven, het is er dan alleen een onderdeel van. Doorslaggevend voor den inhoud van het begrip is het in geen geval.

Wanneer ge het woord „geestelijk” in de Heilige Schrift ontmoet, dan moet ge voor alles denken aan den Heiligen Geest van God.²⁾ De menschelijke geest is, wanneer de Schrift dit woord gebruikt, uit het gezichtsveld verdwenen. Of — juister gezegd — hij komt er niet méér bij ter sprake dan andere schepselen Gods. We hebben dus bij dit woord te maken met „theologie” en niet met „psychologie” of „anthropologie”. De zielkunde kan ons bij dit woord niet helpen. En psychologische onderscheidingen kunnen ons hier alleen maar in de war brengen.

„Geestelijk” — zoo wordt in de Heilige Schrift alles genoemd, wat van den Heiligen Geest afkomstig is, wat door dien Geest is vernieuwd, wat den Heiligen Geest nu toebehoort, wat door Hem in bestaan, aard en werking wordt bepaald, beheerscht en gekarakteriseerd.³⁾

2) Vgl.: Cremer-Kögel; Bibl.-Theol. Wörterbuch des Neutestamentl. Griechisch; pag. 956: „Nirgend ist *πνευματικὸς* = geistig im bloss psychologischen Sinne, sondern stets = geistl. im relig. Sinne, u. zwar so, dass dabei an d. heil. Geist Gottes in seiner Wirksamkeit in d. Geschichte d. göttl. Selbstbetätigung u. in seiner Wirksamkeit als Prinzip d. Heilszueignung u. d. Heilsbesitzes, an d. Geist d. göttl. Gnaden- u. Heilsgegenwart..... gedacht wird.”

3) Vgl.: Grosheide, Commentaar op I Korinthe, p. 539: „*πνευματικὸς* is, wat door 's Heeren Geest vernieuwd is en door 's Heeren Geest wordt gekarakteriseerd”; en: Greij-

Zoodra we het woord „geestelijk” hooren, moeten we dus denken aan den Heiligen Geest en dan in het bijzonder aan dien Geest, voor zoover Hij de door Christus verworven verlossing uitdeelt. Voor zoover Hij dus Gods genadegaven uitdeelt. We hebben derhalve te doen met den Heiligen Geest, Die in de harten van Gods kinderen woont, Die bovenal in de Kerk is en werkt en eeuwig blijft en Die de Kerk maakt tot een tempel Gods!

De Heilige Geest was reeds werkzaam bij de schepping. Hij bracht de geschapen dingen tot volkomenheid en zou ze leiden naar hun laatste, definitieve doel. Welnu ook bij de herschepping is diezelfde Geest werkzaam en brengt Hij alles tot die blinkende heerlijkheid, welke door God eenmaal voor Zijn geschapen wereld was bestemd en nu door den Christus weer is verdiend en mogelijk gemaakt.⁴⁾

Wie dit eenmaal heeft doorzien, voor hem wordt het woord „geestelijk” transparant als kristal.⁵⁾

Het is hem duidelijk, dat het manna in de woestijn een geestelijke spijs wordt genoemd. Het kwam als blijk van Gods gunst tot Israël. Het was een gave van den Geest der genade. En het echte, frissche water, dat uit de rotssteen vloeien kwam, was zoo een echte geestelijke drank. De Steenrots was Christus! Het water was Zijn geschenk en het kwam als al Zijn geschenken door den Heiligen Geest.⁶⁾

Volkomen duidelijk is ook, dat Paulus spreekt van geestelijke gaven.⁷⁾ De groote verscheidenheid van gaven als profetie, geloof, dienst, gezondmaking, spreken van talen, uitlegging der talen, onderscheiding der geesten enz. zijn alle gaven door den Heiligen Geest geschonken, door Hem in stand gehouden en door Hem gebruikt ten dienste van Christus' arbeid tot opbouw der kerk en verlossing der wereld.

De geloovigen zullen eenmaal een geestelijk lichaam ontvangen.⁸⁾ Brutaal ongeloof heeft die idee van een geestelijk lichaam voor onzin gehouden, even dwaas als de idee van een vierkanten cirkel.⁹⁾ Maar wij verstaan, dat het een lichaam is, door den Heiligen Geest vernieuwd, door dien Heiligen Geest beheerscht en in heel zijn bestaan door dienzelfden Geest gekarakteriseerd.

En de geloovigen zelf, ze worden in de Schrift zonder meer „geestelijken” genoemd, „geestelijke” menschen! Alle geloovigen. Niet maar een groep van zeer vromen. Niet maar een „geestelijke stand”, een clerus. Neen allen. En ze worden zoo geteekend als menschen, die den Heiligen Geest hebben ontvangen, door dien Geest worden geleid en overeenkomstig den wil van dien Geest hebben te wandelen.¹⁰⁾

danus, Commentaar op de brieven van Petrus enz., p. 93: „*πνευματικὸς*, d. w. z. in zijn karakter en geheele bestaan bepaald door den H. Geest.... er wordt mee bedoeld op het door de werking des H. Geestes gekarakteriseerde en beheerschte”.

Zie verder: Cremer-Kögel, p. 955 v.v.

4) Vgl.: Grosheide, a.w., p. 329: „Bij de schepping bracht de Geest Gods de dingen tot hun volkomenheid. Ook in het werk der herschepping, in het genadewerk, komen de dingen door Gods Geest tot hun volle heerlijkheid”.

5) Vgl.: Grosheide, a.w., p. 329: „Pneumatisch is voor Paulus alles, wat als blijk van Gods genade in deze zondige wereld komt, daarin openbaren zich werkingen van den Heiligen Geest....”.

6) I Kor. 10:3, 4.

7) Rom. 1:11; 15:27; 1 Kor. 14:1 v.v.

8) I Kor. 15:44.

9) Men zie: L. Lindeboom: „De Aanslagen der Medisch-Theologische Kwakzalverij tegen de H. Schrift, en bijzonder tegen de leer van de opstanding der dooden, 1 Kor. XV”. Leiden, Donner, 1882. Deze brochure is gericht tegen Dr W. Koster, „hoogleraar in de ontleedkunde” te Utrecht, die geschreven had, dat Paulus' leer van „een geestelijk lichaam” 1 Kor. 15:44, „een innerlijke tegenstrijdigheid, een vierkant cirkel” was, p. 3.

10) Vgl.: Grosheide, Commentaar op I Korinthe, p. 108: „op alle drie plaatsen (1 Kor. 2:15; 3:1; Gal. 6:1) bezigt de apostel het woord van alle leden der gemeente, gelijk

1) Het volgende is een referaat gehouden op de 49ste Centrale Diaconale conferentie op Woensdag 14 September 1938. Onveranderd geef ik het weer.